

GIÁ BÁN	
ĐÔNG-PRÁP	NGOẠI- QUỐC
1 năm . 1.500	2.500
6 tháng 800	1.500
3 tháng 400	800

Mua báo phải trả tiền trước
Thẻ và mandat gửi cho
M. TRẦN-DINH-PHIÊN - Ai
đang quảng cáo, việc riêng
xin thương nghị trước

TIẾNG-DÂN

LA VOIX DU PEUPLE
Mỗi tuần xuất bản hai kỳ: thứ tư và thứ bảy

Chế độ xã-hội
có hoàn-thiện thì
người trong xã-hội
ấy mới có hạnh
phúc.

SAO GỌI LÀ XÃ-HỘI?

XÃ-HỘI HỌC QUAN-HỆ VỚI NGƯỜI ĐỜI THẾ NÀO?

Số báo 377 kỳ - giá có bài
- **Chữ cũ nghĩa mới và
đanh từ mới** - Những danh-
từ mới ấy vẫn nhiều, không
thể kể hết, nay xin nói hai chữ
Xã-hội và **Xã-hội**.

Tiếng xã hội ở xứ ta ngày nay
đã thành tiếng thông thường,
không có gì lạ. Song uoi về cái
định nghĩa chân chính cùng
phạm vi và tác dụng của nó,
theo các nhà học-giả Đông Tây
đã công nhận, thì hiện nay nó
đã thành một môn khoa-học rất
quan trọng, rất to tát; người
minh tít kể xét đến mà phần
nhiều lại có chỗ hiểu lầm.
Trong chỗ hiểu lầm ấy, kỳ-giả
có thấy rõ 2 điều:

Một là chỉ thấy một học
thuyết nào, hoặc chủ-nghĩa
của một đảng phái riêng nào,
mà trùm lấy cái tên xã-hội,
thì nhận lầm rằng xã-hội cũng
như phái quá-kích và vô-chính
phủ. Thiên về đường ấy, có
phòng ngòi chữ cuộc tấn-công
chung thể nào, ai cũng đã rõ.
Ấy là lấy một nhánh mà bao
cả toàn cây.

Hai là hiểu lầm rằng đã có
dân-tộc nhân-quần lập thành
một cái đoàn-thể quốc-gia, ấy
là xã-hội; nhân-tuần có-tộc,
cứ bo bo giữ lối hủ bại ngày
xưa, không biết xoay chuyển
cuộc thế, cái cách công việc
cho hợp với tình thế hoàn
cảnh, mà tự nhận là mình đã
sẵn có xã-hội rồi; xem xã-hội
cũng như tiếng « nhân-quần »
« dân-tộc » trống không kia.

Hai điều lầm trên, một điều
thì phạm vào cái tên « muốn
mau không thành » 欲速不達,
cũng như muốn cho hội nọ
mọc ra cây mà đập nát cái xác,
muốn cho trường nọ nở ra
chim mà đánh tan cái vỏ, đều
lẽch chưa thấy mà sự hại
đã lan ra. Điều lầm thứ hai
lại phạm vào câu: « đến
đâu hay đó », không khác gì
ngồi đợi cái hội nọ mọc cây
mà có rơm đất khô, không biết
vỏ phân tưới nước; mong cho
trông nọ nở chim mà cứ để
nơi tuyệt lạnh mưa dầm,
không biết tìm cách giữ cái
ôn-độ cho vừa thích.

Hai điều lầm ấy, ben nào
cũng đi về cực đoan bên này,
kiệt cực đều là hại cho sự tiến-
hóa chung. Truy nguyên cái
lầm ấy thì ta thấy chính vì
không hiểu cái định nghĩa
chân chính của « xã-hội học »
mà gây ra vậy.

Xã-hội học gần đây, các nhà
học-giả đã công nhận là một
môn khoa-học, có lai lịch, có
hệ thống, phạm vi rất rộng mà
ảnh hưởng rất sâu xa; chứ

không phải chỉ nói « xã-hội »
tròn núc nức như trái di kia
mà gọi là xã-hội học được.

Muốn hiểu rõ chân tướng và
nội dung của xã-hội học cho
được tường tận, cần phải khảo
cứu các học-thuyết của học giả
Đông Tây đã giải thích bản
định, không thể tóm tắt trong
một bài ngắn ngủi này. Nay
chỉ xin lược nói qua cái danh
từ và định nghĩa chủ chốt
thời. (Sau này bản báo sẽ lần
lượt đăng bản dịch « Xã-hội-
học » hiển cùng độc giả.)

Hai chữ xã-hội, gốc là chữ
Tàu, hai chữ dùng thành liêu
từ, đầu từ đời Tống (trong bản
Hành trọng ông Trình minh-
Đạo) song theo cái nghĩa hẹp,
chỉ trong phạm vi một làng.
Đầu tiên Âu hóa truyền sang
phương Đông, chữ sociologie
trong bản thực nghiệm Triết-
học của người Pháp, người
Nhật trước hết dịch là 社會學
thời - học 社會學, sau lại đổi
là « xã-hội-học » 社會學. Chữ
xã-hội-học thông dụng bắt đầu
từ đó.

Trên là nói lai lịch hai chữ
xã-hội, nay xin theo các nhà
học giả đã bàn giải mà nói cái
định nghĩa:

Xã-hội là công việc tác dụng
giáo dục của loài người, mà xã-
hội học là nghiên cứu cái
nguyên lý, nguyên lý, do lịch
sử và tâm lý mà xét hình thức
cấu tạo và phát đạt ra thế nào.
Xem định nghĩa ấy thì rõ từ có
loại người đã có cái xã-hội xã-
hội. (Xã-hội hình con chim con)
mà môn học xã-hội, là về
khảo sát đại do các nhà học-
giả nghiên-cứu tổng hợp làm
thành một khoa học.

Trên đời này, không có
cái gì không nhân mà có
quả, vậy muốn cho một cái
xã-hội hoàn-thiện, tất nhiên
phải trước biết cách cấu-tạo
và phò thực cho hoàn thiện.
Mà muốn biết cách hoàn thiện
ấy trước phải biết xã-hội-học
là thế nào; đầu không phải lo
chuyên tâm mà làm nhà
chuyên môn, ít nữa cũng phải
hiểu rõ chỗ thường thức trong
xã-hội học. Nếu không như thế,
chỉ đứng ngoài cửa như người
lùn xem hát, mà ngày nay nói
xã-hội cải-lương, ngày mai
nói xã-hội tiến-hóa, không khác
gi người nói chuyện ăn, không
khí nào được no bụng vậy.

Hà Hữ Nhân
Xem ở trang ba bộ tiểu thuyết:
**Nghĩa nước
tình nhà**

CHUYÊN HAY Cái tâm-ly xu-phụ (Câu chuyện xa tước nước ở Huế)

Loài người còn một cái tâm lý
khổ ở nhà mà Lạc nhân chưa có
đáp nói đến, là cái tâm lý xu-phụ.
- hay là nói nôm: cái tâm lý nịnh
hót. Đối với cái náo đơn giản
thì cái tâm lý ấy không có vẻ phức
tạp. Họ nghe nói nịnh hót, chỉ biết
là nịnh hót, chứ không khi nào
thờ « phân chất » coi nó có những
gi.

Trước hết nịnh hót có hai vị
minh thiếu vật gì. Kế nghèo, kế
hèn, thiếu tiền của, thiếu công danh.
Vị cái thiếu đó mà đi nịnh hót kể
giàu, kể sang.

Nhưng thiếu mà không muốn có,
cũng không nịnh hót: chính vì
thiếu mà còn muốn có như người,
mới đi ra nịnh hót.

Lại cũng có kẻ giàu mà hót kể
nghèo, kẻ bề trên mà nịnh người
bề dưới, đó là vị họ thiếu một môn
khác, ngoài sự giàu sang của họ.

Còn một cách hót nữa ta thường
thấy mà tìm bề nào không thấy cái
lý do tác tại cái tâm lý « hót nịnh
đó hót nịnh »: vị thấy người ta
hót nịnh kể này kể khác nên bắt
chước làm theo. Giả như Lạc-nhân
mà viết chữ này, thì sẽ viết: hót nịnh
theo lối snobisme.

Lạc-nhân phân chất gọi là như vậy
chứ chắc còn có kể chuyện môn
tìm ra nhiều yfu là khác nữa.
Trên kia có nói cái nhip làm cho
Lạc-nhân bàn đến cái tâm lý xu-
phụ của người đời. Nhip gì? Tác
tại cái nhip khi trời hạn nắng
mấy lúc nắng.

Ở Huế đây mấy tháng rày nắng
mãi. Nhưng nắng mà còn chịu
được, đến mấy tuần lễ lại đây thì
quá sức. Ai có đời trời mùa xuân
mà nóng nực đến cực điểm, hàn
thử đưa lên đến những 34, 35 độ.
Nắng đã thế mà mỗi bước ra khỏi
nhà là bụi dầy đầu tới mặt. Cái đó
mình không phân nan với ai được:
người ta có xe hơi đi vậy bụi lên,
mình không có xe hơi, mình đi
chạy, phải hít bụi vào; chẳng lẽ
mình đi tránh ông trời sao có sinh
ra làm bụi! Nhưng trách là trách
cho cái xe tước nước ở trong thành
phố: cái xe hơi tước nước đó, Lạc-
nhân cũng như tất cả mọi người
ở thành phố, đều có hàn gộp ít
nhiều ở mua sắm, thế mà sao nó
khéo vô tình! Ở Huế có được với con
đường đất nhưa, như đường Jules
Ferry và phố Paul Bert. Mấy con
đường nhưa này thì không có bụi
bao nhiêu. Nhưng phần nhĩa mấy
nỗ đường khác toàn bằng đất,
hoặc đá bê che, xe ngựa đi que lại
lâu rồi tước như là xói cả cái mặt
trên, hệ một con gió thoảng qua là
không làm gì hết bụi. Đáng lẽ ra
có tước nước là tước mấy con
đường đất trước, thế mà họ có ngờ
chí mấy con đường ấy, cứ tước
mấy con đường nhưa. Quái thật!
Có lẽ họ nói nhưa con đường đất
kia là người đi chẳng? Không phải,
mấy con đường nhưa đường Đông-
ba, Đông-khánh lại nào nhứt hơn
con đường Jules Ferry nữa
kia. Và chẳng xe hơi có sẵn, khi
cụ cũng sẵn, có tước các con đường
kia thì cũng khá lớn chí thêm là
bao nhiêu, chỉ mất mấy lít xăng và
mấy thước nước là xong. Thế thì vì
sao...? **Kiểm duyệt**

Lạc-nhân chỉ tới một điều là
thành phố Huế gần đây đã đổi làm

Tình hình phía Bắc Trung-ky ở HÀ-TỈNH

Hà-nội, 27 Avril
Tòa Công sứ Hà-tỉnh cho hay
rằng ở vùng Phú-phương linh đầu
Chu-lê có giải tán một cuộc biểu
tình đông độ 1.500 người. Trong đám
người biểu tình có 30 người chết
và cũng gần chừng ấy người bị
thương. Viên quan đồn và một
người lính khố xanh cũng bị thương.

Đồn lính Hà-tỉnh lại cho hay
rằng hôm 15 Avril một viên đội và
3 người lính khố đỏ xin phép nghỉ
mấy ngày về đến làng Chợ-thương
thì bị một toán công-an bắt. Viên
đội bị giết chết, còn ba người
lính thì bị thương.

Trong một buổi diễn kịch để lấy
tiền cứu tế nạn dân ở Hà-tỉnh, họ
công sản nhân chỗ đóng người rả
truyện đơn công kích, nhiều người
bị bắt.

Ở Hà-tỉnh cũng như ở Nghệ-an,
quần chúng rất nghiêm nghị
để giữ trật tự, nhất là cho khỏi xảy
ra các việc rắc rối trong ngày Tết
mai sắp đến đây.

Ở NGHỆ-AN

Ở thành phố Vinh, tình hình vẫn
yên ổn, sự sinh hoạt vẫn nào nhứt,
việc buôn bán và việc thông thương
không đình trệ, duy chỉ có nhà cửa
thì đất giá hơn trước nhiều, vì các
nhà giàu có ở trong các miền nhà
quê tránh nạn công-sản đều lên trú
ngụ ở đây rất đông.

Ở Đô-lương là miền mới xảy ra
cuộc biểu tình hôm 12 Avril vừa
rồi, thì chưa được yên ổn lắm,
linh tráng canh phòng cho mật để
đề phòng những sự bất ngờ có thể
xảy ra.

Trong tỉnh Nghệ-an hiện nay có
hơn sáu mươi cái đồn do lính là
dương, lính khố đỏ và lính khố
xanh đóng ở các nơi hiểm yếu, để
bảo vệ sự trị an cho nhân dân.

Văn Uyển

Đời người
Cuộc đời nào phải chuyện làm chơi,
Trời đã sinh ra cái kiếp người!
Trên, dưới trăm năm, trong vũ trụ,
Độc ngao bày thước giữa trần ai,
Thống kia đương gió cát reo mãi,
Beo nọ còn da cũ sống hoai.

Gánh nặng đường xa

Ngồi không ăn tưởng chán rồi già,
Tầng trời gian nan mới gọi là...
Gánh trụ hai vai vào quán nặng,
Đường dài muôn dặm để nói xa.
Biên Nom rừng thẳm kia hai thặng,
Đất Ái-trời Âu vẫn một nhà.
Miễn được đã mêm chân cày mãi,
Đi lâu đi cũng tới nơi mà...
H. Z.

thị xã. Thế mà không có một hội đồng
thành phố như ở các nơi, để bênh
vực quyền lợi cho dân cư. Thành
ra những chuyện như chuyện xe
tước nước hút với đường đất
nhưa, cũng bao nhiêu chuyện
khác không biết đem nói với ai
được. **Kiểm duyệt**
Lạc-nhân

Nói chuyện nước Tây-ban-nha

Nước quân chủ Tây-ban-nha
đã thành nước Tây-ban-nha dân
chủ cộng hòa. Đó là chuyện dĩ
qua, kể từ ngày 14 avril vừa rồi.
Nay ta thử xét lại cái tình trạng nước
Tây-ban-nha quân chủ để xem vì
sao mà có cuộc cách mạng
và nước Tây-ban-nha Dân-quốc.
Trước trận Âu chiến ở xã-hội Tây-
ban-nha phân tư bản và đại diện chủ
thì rất ít người, không thể lực bao
lắm; phải tiêu tư bản (đi buôn, thủ
công, quan lại) thì yếu thế lắm,

giàu và miền phía Nam; phải lao
động cũng một ít ở các mỏ ở
Madrid, Asturias, Rio Tinto và trong
các nhà máy dệt ở Catalogne thôi.
Trong một xã hội như vậy mà nhà
vua lại dựa vào hai phái binh lính và
tôn giáo là hai phái mạnh hơn hết
lúc bấy giờ thì tha hồ muốn làm gì
thì làm, không khi nào có một chút
phản động.

Nhưng rồi thay cho vua Alphonse
XIII trận Âu chiến nào có để yên thế
cho đâu. Sau trận Âu chiến tình hình
kinh tế cả Âu châu sôi nổi, nước
Tây-ban-nha không thể đứng riêng
ra một mình được mà cũng phải
chịu cái ảnh hưởng chung ấy. Bắt
đầu từ đó, phải lao động Tây-ban-
nha mới có ý thức, mới lập liên-
đoàn thợ mỏ, mới được gây tiền
lạc bên vững.

Lẽ thường, tiếng nổ to thì tiếng
đội lại cũng phải to, đối phó với
phải lao động có ý thức kia, vua
Alphonse XIII dẹp hiến pháp lại một
bên, bao nhiêu tự do ngôn luận, tự
do hội hiệp đều chôn vào một chỗ
mà quyết ra tay dùng binh lực. Năm
1923 vua ben dem Primo de Rivera
ra để giúp việc. Primo de Rivera là một
tay độc tài có tiếng, vừa mới lãnh
chức thì tướng thì đã có cuộc hoán
chính (coup d'Etat) ở Barcelone
ngay. Chánh thể độc tài không
những không làm tất được phong
trào lao động, lại còn làm cho
toàn thể nhân dân đều sinh bất
phục. Về chính trị thì bao nhiêu
chúng tôi đều chết ních, về kinh tế
thì số nợ công ngày càng tăng (năm
1923, 15 milliards đến năm 1929 tăng
lên đến 20 milliards), giá đồng peseta
càng ngày càng sụt mãi, gần mỗi đều
một phần nửa giá, kỹ nghệ thì lụi
vô cùng. Trước tình trạng như thế
các phái thuộc này là bọn thuộc với
chủ nghĩa quân chủ: như p. ai
quả của, tôn giáo, binh lính, qui
tộc, đại diện chủ... vẫn kéo g. biếu
gi phải lao động, nhưng vì quyền lợi
riêng của họ mà cũng phải tác mại;
bức Primo de Rivera lui bước.

Thông soái Bèrenquer lên thế.
Khi mới nhậm chức, thì tức tướng
Bèrenquer hứa nào trả các quyền
tự do lại cho dân chúng, nào thì
hành lại biểu pháp, nào nhóm Quốc-
hội, mở cuộc tuyển cử. Xem ngoài
thì có khác Primo de Rivera, nhưng
bề trong thì cũng là một tay độc tài
đổi lối. Những điều hứa vẫn nằm mãi
trong lời hứa: tự do lập hội, tự do
ngôn luận... nhân dân đều không có
cái nào cả, các công nhân từ mỗi ngày
mới thấy thêm người, vẫn có bỏ chế
độ kiểm duyệt báo chí, nhưng nhiều
nhà báo bị tịch biên hoặc bị đóng
cửa, như thế thì lại quá gắt hơn kiểm
duyet kia; hiến pháp nào có lấy
thì bản; Quốc hội tuyển cử nào có
thực nhòm.

Giữa tháng 11 năm ngoái thì bắt

đầu xảy ra các cuộc biến động phản
đội. Gần khắp trong nước, thợ
thuyền bãi công xung đột với cảnh
binh, số người bị thiệt mạng và bị
thương không ít. Vì cảnh binh phá
một đám tăng thợ tại Madrid mà từ
bắc chí nam, bao nhiêu thợ thuyền
đều bãi công rảo đi p. ăn đói. Bè-
renquer thiết ngay binh luật để đối
phó, bắt đến hàng 1000 người,
nhưng nào có yên đâu. Tại Madrid
Oviédo, St Sébastien, Seville,
Grenade, Sagonte, Cadix v. v... mà

đầu đó đều có những cuộc lộng bãi
công, mà những cuộc lộng bãi công
đó lại kéo dài hơn trước. Nào có
phải một mình thợ thuyền đâu, đám
học sinh cũng không yên, vì dưới
chánh phủ Bèrenquer, Callejo đứng
trưởng học chính thay đổi nhiều
điều làm cho học sinh bất mãn, như
là về việc lập lớp dạy về tôn giáo.
Học sinh cũng dạy đặc lắm, họ lập
thành đoàn thể lớn, có cơ quan cổ
động (báo Nueva España), không
khác gì thợ thuyền. Khắp trong
nước, chủ nhà học sinh biểu tình,
mà như là ở Barcelone học sinh hoạt
động rầm rộ hơn hết. Ngoài thợ thuyền
và học sinh ra, thì còn phải binh
lính nữa. Từ lính cho đến các hạ
vô quan, ai cũng cũng p. an nên
chính sách độc tài mà tham nhiệm y
tướng cộng hòa Xem như cuộc
k. ởi nghiệp ở Jaca cũng ở nhiều
nơi khác thì đủ rõ. Tuy những cuộc
k. ởi nghiệp này bị thất bại, nhưng
cũng đủ làm cho ngài vương của
Alphonse XIII lung lay thêm một
bực nữa.

Khi Bèrenquer mới định ngày bàn
cử thì phải xã hội, phải cộng hòa,
phải công đoàn nhất định không dự,
mà đến phải quân chủ như (Alba và
Melchades Alvares) cũng ít y
không làm thành một Quốc hội mới
cử. Bèrenquer biết thế mình không
vững bền được nên xin từ chức.
Aznar mới gọi. Primo de Rivera,
Bèrenquer, Aznar, khác nhau cũng
chỉ là cái tên bên ngoài, mà bên trong
cũng là độc tài như nhau cả. Chúng
tôi không cần phải nói, độc giả
chắc cũng đủ rõ dưới chính phủ
Aznar, tình trạng nhân dân Tây-
ban-nha không Tây đổi chút nào
mà tình hình Tây-ban-nha cũng y
nguyên như trước.

Kỳ tuyên cử nghị viện tỉnh thành
vừa rồi mới làm cho người vua
Alphonse XIII đỡ hẳn, chế độ độc tài
theo đó mà tiêu đi... Tây-ban-nha
lập thành dân quốc.
Hiện tình Tây-ban-nha mới đến
đó. Nhưng chúng ta hãy bước tới
một bước, bắt trước một đôi bạn
đồng nghiệp hỏi: « Dân quốc Tây-
ban-nha có đúng vững được
không? Chúng ta thật không tin
gi lời tuyên ngôn của vua Alphonse
XIII khi trốn sang đến Marseille
(Pháp), vì trên đời chuyện gì không
hích thì không thể sống còn được,
quần chủ đối với Tây-ban-nha hiện
thời đã đứng hẳn vào chỗ « không
thích » đó rồi. C. ông ta ở đi bởi
câu đó là vì nhìn vào dân quốc của
bác Tưởng-giới-Thạch gần một bên
chúng ta mà phải ngại cho dân quốc
Tây-ban-nha. Nhưng chỉ theo những
tin tức sau khi dân quốc thành lập
thì rõ ràng chỉ p. ai cộng hòa là
đặc bản được mục đích, chứ các
phái xã hội thì chỉ xem như mới
bước được một bước thôi.
Nam-Son

ANNAM LỊCH SỬ

HÃY NÊN HÚT THUỐC LÁ

JOB

LỊCH LÀ GÌ? VIỆC TRONG NƯỚC

Nói về dương lịch
(Tiếp theo)
Tháng - Sự suy đoàn dương

lịch cổ xưa cho sự ghi chép trong lịch được thích hợp với sự vận hành của thái dương, đến như mặt trăng khi tỏ khi mờ, khi tròn khi khuyết thì không quan đến. Cho nên có thể nói rằng dương lịch là thứ lịch ghi ngày ghi năm chứ (theo học lý mà nói thì trong một năm, có thể nói ngày thứ nhất, ngày thứ nhì, đến ngày 31, ngày 32, ... cho đến ngày 364, ngày 365. Chỉ vì nói thế thì chữ số quá nhiều, đem dùng có lẽ bất tiện, nên phải chia 1 năm ra nhiều bộ phận nhỏ để dùng cho tiện. Bởi thế cái tháng ở trong dương lịch chỉ là một phần nhỏ trong một năm, khác hẳn với ý nghĩa của tháng trong Âm lịch và Âm dương lịch. Số ngày trong một tháng phải suy theo mặt trăng mà định, mà có thể tùy ý định lấy. Song vì sao lại định tháng gần tháng gần khác nhau, không lấy gì làm tiêu chuẩn được? Chúng ta muốn hiểu điều ấy thì chỉ xét về lịch sử chứ không xét về học lý được. Nguyên khi mới có lịch Julien thì định những tháng 1, 3, 5, 7, 9, 11 là 31 ngày, những tháng 2, 4, 6, 8, 10, 12 là 30 ngày. Song mỗi năm như thế thì có đến 366 ngày nên tháng 2 phải bớt 1 ngày để đem năm thường lại 365 ngày. Nhưng vì sao lại bớt ngày vào tháng 2 mà không bớt vào tháng khác? Trước kia đã nói tháng 2 hiện nay là tháng 12 trước khi chế định lịch Julien. Theo chế độ buổi ấy thì phạm tử bình là thì bình vào cuối năm cho nên lấy tên thần địa ngục mà đặt tên tháng ấy. Người ta thường cho tháng ấy là tháng xấu, đó chính là cái lẽ khiến người ta đem tháng ấy bớt đi một ngày. Đến như tháng 7 tháng 8 đến 31 ngày cả là bởi lẽ gì? Nhân sau khi định lịch Julien, thì vua La mã là Auguste đã từng định chính một lần, ông muốn để một cái kỷ niệm của mình trong sự định chính ấy nên lấy tên mình vào đặt tên tháng 8 gọi là Auguste lại thêm tháng tám chỉ có 30 ngày, cho là chưa đủ, nên lại bớt một ngày nữa của tháng 2 mà thêm vào tháng 8. Vì thế tháng 2 chỉ còn có 28 ngày. Nhưng nếu tháng 9 cũng để theo cũ thế thì có 31 ngày. Tiếp liền sau, như thế lại bất tiện, vậy kể từ tháng 9 thì ngược thứ tự lại, và định tháng 9 thì 30 ngày, tháng 10 thì 31 ngày, tháng 11 thì 30 ngày, tháng 12 thì 31 ngày.

TRUNG-KỲ

THANH HÓA

Kiểm duyệt bỏ

HAIPHONG

Kiểm duyệt bỏ

Lại cử đồ truyền đơn

Sáng ngày 16 Avril này, như ở về Gô-mê, Thỉnh-xá (Hương sơn) thấy treo cờ đỏ và truyền đơn rải nhiều chỗ; các hào lý đã đưa lên trình đôn.

QUẢNG BÌNH

Công đường tận lời

Mấy làng ở về miền sơn-cước, phủ Quảng-Trạch, như làng Liên lạc, Minh lệ, Lạc giao. Biểu lệ v... điều thờ b-ê, hoi, dân gian không thể sống với nghề nông được, mà phải xoay qua nghề buôn bán, mà buôn bán thì xứ Lào là kẻ bán; mua hàng hóa Lào ra bán rồi mua hàng hóa Lào ra bán rồi mua hàng hóa Lào ra bán rồi mua hàng hóa Lào ra bán...

QUẢNG NAM

Câu chuyện may áo cho đàn đoàn

Như n-ấp lộn xộn này, quan sự các làng phải đội đàn ập, đoàn phá, để tuần ph-óng trong làng, và có sự may áo cho đàn ập, đoàn phá. Những áo đó, quan sự các làng lấy tiền trong số dân từ lịch mà may, nên hai tên lý trưởng làng Cẩm Khê và làng Phú thì, đồng Vinh quy phủ Tam kỳ mượn có ý sách nhiều mấy tên đàn nghèo, bắt góp mỗi người năm bảy cái bạc, có người nào nói gì thì dọa trình quan. Những đàn nghèo đói, nghe nói trình quan thì đã hoảng hồn, nên tên nào cũng chạy kiếm mà góp!

Xét nhà bát người

Ngày 29 tháng 2 Annam, khi năm giờ rưỡi sáng, quan án, quan phủ, đội lệ và lính, về xét nhà ông Huỳnh Minh, Huỳnh Phát, Huỳnh Khả b, và bà Gi, ở làng là m-ít, phủ Điện Bàn. Chẳng tìm thấy giấy mà gì quan hệ, nhưng cũng có bắt ông Huỳnh Minh, 4 người cháu của ông, và 2 người đồng hương, đem về tỉnh, chưa biết vì việc gì.

BẮC-KỶ

BẮT 30 người

Được tin báo bọn cộng sản đang tụ họp để tổ chức biểu tình vào ngày 1er Mai, số Một th-ám Hải-phong, Hanoi, Nam định có hiệp sức cùng số Cảnh sát, hồi chín giờ đêm hôm qua, đến vây khám trên gác nhà số 37 phố Belgique. Thấy động, những người trong nhà treo cửa cửa sổ chạy trốn. Một người vướng giây điện nên bị bắt. Sau đó các viên chức có đến khám nhà số 157 phố Kỳ và bắt được mấy người. Rồi lần lượt đến khám nhà số 28 phố đường Cat-cut, số 8 ngõ Quảng Lạc và ngõ cầu đất. Trong khi vây nhà số 8 ngõ Quảng Lạc, những người ở trong có bầu súng ra, nên các nhà chuyên trách cũng bắn vào. Hiện bắt được tất cả 30 người trong sơ ụ cơ Nao đình M-ã. Tại chính tổng trưởng tỉnh bộ Bắc kỳ; 1rijn đình Cửu, đại biểu của Trung ương đảng bộ Bắc kỳ; Lê thị C-ít, thông tin của đảng bộ Bắc kỳ" nhiều truyền đơn, bản in và đặc biệt là những nhà này đều bị lịch biên cả.

QUẢNG NGÃI

Tôn Kiểm duyệt bỏ

PHAN THIẾT

Vu cáo

Từ khi làng Thiên - Mỹ, tổng Quảng-an, phủ Hàm Thuận được phép quan trên cho lập hội Thanh minh đến nay, thường năm đến ngày thanh minh, trong làng họp lễ kỷ niệm nhiều mua lễ vật để cúng cho các vong hồn người chết mất năm nay, theo lệ thường, ngày 18 tháng hai Annam, lối 8 giờ tối, các ông lão mục và dân đem lễ vật ra mở cúng. Khi cúng có dùng trống c-ặng. Tên Đào-Khà (người làng) đi báo với quan P-ủ rằng dân làng tụ họp đông đảo lại thêm trống chiêng inh òi, không hiểu họ làm việc gì (Cộng sản chăng?). Liên do quan sai lập và lính qua vây bắt. Khi kỹ lệ vật lên còn tại chỗ, mà người cũng vẫn còn đông đảo. Vì có lính quan nên lính bắt mấy người trong yếu giải về nhà chánh bộ Đ-ợng Tường (anh rể tên Đào-Khà), vì tại nhà chánh hội có che một cái rạp để khi cúng xong về đó ăn uống và lính sẽ chung niên. Rồi đó tên Khả nại giải cả đầu heo và trứng đến quan. Quan Phủ khám xét xong, cho làng đem trống về, còn đầu heo thì cho lính. Hiện nay việc còn chưa xong không biết quan có lấy lễ công minh mà trị tên vu cáo kia chăng?

MỘT NGƯỜI BỊ XỬ TỬ

vàng mặt, bị bắt ở Saigon

Ngày hôm qua 19 avril số một th-ám bắt được một người có chân trong tổng bộ Đông dương cộng sản đảng, tên là Trần Phú, tức Lý Quý quán tại Hảiphong. Trần Phú có một cái địa vị trọng yếu trong đảng cộng sản Đông dương không khác gì Ngô đ-ợc Trì và Nguyễn Ái Quốc, có sang Tàu sang Nga. Phú đã bị tòa án Vĩnh xử tử vắng mặt. Nhà Trần Phú trú ở Saigon nay xét ra là một nơi in các giấy má cho tổng bộ của đảng, lại bắt được giấy má quan trọng nhiều lắm.

AI MUỐN ĐI COI PARIS ?

Nhân dịp đầu xuân ở Kinh-Đô Paris, chủ tiệm chụp ảnh KHANH KỶ có tổ chức một cuộc du lịch rất lớn, bất kỳ đàn ông hay đàn bà, ai muốn đi tây, tiệm KHANH KỶ cũng nhận lãnh. Mà những người đi với M. KHANH-KY thì có lợi nhiều lắm. Vì M. KHANH-KY đã thương lượng với các hãng tàu, xe lửa và Hotel-restaurant ở Paris tính giá tiền thật rẻ so với tiền ăn chơi tại đây (hay là một tháng thì lại tại giá tiền sống) ở trong và ở ngoài Paris cộng với tiền tàu từ Hải-ph-ong hay Tourane tới Paris độ chừng như sau này:

Hàng nhất hai hàng	2650\$
Hàng nhì	1970
Hàng ba	1000
Hàng tư	950

Cuộc du lịch hoàn toàn thoải mái này rất là to lớn, người nào có tên chất dính cũng đi theo đi coi, dịp này là coi bất kỳ không cần gì trong thế giới Ai chưa có giấy thông hành có giới hạn thì tiệm chụp ảnh KHANH KỶ sẽ chỉ cho mà tin hay là lấy giấy cho cũng được.

AI không đi theo một lần thì trước khi sống lâu hãy trả quá nửa phần tiền công được.

Khi đi tàu và khi qua Paris vẫn có người của tiệm KHANH-KY thông thạo và ở lấy ở lâu để lo chỗ ăn chỗ ngủ từ từ và cuối cùng đi chơi.

Càng nhiều người đi - hững nào giá tiền càng rẻ chừng ấy.

Có ba chuyến đi đó chừng tháng năm, tháng sáu và tháng bảy tùy ai đi tháng nào, xin nhận chỗ trước 15 ngày trước tháng hay là ai muốn đi riêng không cần người dẫn đường chỉ lấy vé khứ hồi Hảiphong - Marseille không mà thôi thì đi tháng nào cũng được.

Hàng nhất hai hàng độ chừng	17 000 francs
Hàng nhì	12 000
Hàng ba	7 000
Hàng tư	4 500

AI muốn hỏi thêm điều gì có viết thư cho

M. KHANH - KY
54 đường Bonnard Saigon

KÍNH CÁO QUỐC DAN

Bản báo nhận được bức thư của gia quyến cụ Phan Tây Hồ, xin đăng nguyên văn sau đây:

Về công chuyện nhà thờ cụ Phan Tây Hồ mấy lâu chúng tôi vẫn nhớ M. Huỳnh diu Hiền trông nom, mọi sự đều được chu đáo. Số tiền phùng điều đem ra xây mộ, dựng bia và làm nhà thờ còn dư, tạo được ba căn phố ở đường Noel, mỗi tháng góp dựng 45\$ dùng về việc hương hỏa, đóng thuế đất và tu bổ trong nhà thờ.

Ngày nay M. Hiền tuổi già sức yếu quản lý không kham mà cương lời phần lo sanh kế, phần ở xa xứ, trông nom cũng không tiện. Để dân M. Hiền không thể giúp cho chúng tôi được nữa thì chúng tôi phải nhờ đến người khác. Nhưng kể thì bàn giao cho hội Trung kỳ ai cũng, kể thì bàn giao cho hội Trương tế Gò công, cũng có kế bảo nên có một ban trị sự để quản lý. Dư luận phân vân, việc chi ra quyết định. Vậy xin đăng lên báo chương để chất chính công quốc dân, hoặc ai có lòng từ đứng nhận trông nom đóm, hoặc ai có ý kiến gì chánh đáng, xin viết thư thương lượng với M. Hiền là người thay mặt cho chúng tôi, ở Saigon 108 Rue Pellerin.

Tiền đây xin lục đăng bản thống kê số tiền thu xuất về việc nhà thờ từ Janvier 1930 đến Mars 1931.

SỐ THU	TIỀN	ĐƠN VỊ
Phiếu tháng Janvier 1930	45\$00	
Février	45 00	
Mars	45 00	
Avril	45 00	
Mai	45 00	
Jun	45 00	
Juillet	45 00	
Août	45 00	
Septembre	45 00	
Octobre	45 00	
Novembre	45 00	
Décembre	45 00	
Janvier 1931	45 00	
Février	45 00	
Mars	45 00	
TỔNG CỘNG	675\$00	

CỘNG SỔ THƯ TRÊN ĐÂY LÀ SÁU TRĂM BẢY MƯƠI LĂM ĐỒNG

SỐ XUẤT	TIỀN	ĐƠN VỊ
Chi phí về lễ kỷ niệm từ châu niên 24 Mars 1930	21\$14	
Chụp ảnh nhà thờ	10 00	
Mua 4 cái bàn bán nguyệt	41 00	
Mua 2 cặp đèn	3 40	
1100 tu bổ nhà thờ	9 51	
Đóng thuế đất và thuế rác (1930)	59 12	
Đặt làm 8 cái cửa kính	20 00	
Mướn kẻ sửa trước cửa	3 00	
Mua 1 bộ tư d-ôn	20 00	
Mua 1 chiếc chiếu bông	11 00	
Mua 2 cái khăn tắm	4 20	
Chi phí về lễ tết Nguyễn Tấn-vị 12 22		

HÀN-VIỆT TỬ-ĐIÊN: đương in

Đương in BÀN BA VẠN DANH TỬ - GIÁ ĐẶC BIỆT: Hàng 101 7500 - Hàng thường 6500. Nhận mua trước đợt cực 1900. Đào-duy Anh. Huế

DRAGÉES

Vermifuge

RUDY

Trị bệnh

SÁN LÁI

Thuốc viên Dragées Rudy trị bệnh sán l-ai rất hiệu quả, và làm cho người ta trở nên tráng kiện. Người lớn con em đều dùng được.

Thuốc viên Dragées Rudy có bán tại các hãng thuốc ở Saigon và các hãng thuốc ở các tỉnh.

PHARMACIE NORMALE
(R. SAHARRENA VJ)
119-123 rue Calinal - SAIGON
(là hãng thuốc đáng tin cậy, tạo lập đã hơn năm chục năm rồi).

ĐÓNG THUỐC ĐẤT VÀ RÁC (1931)	TIỀN
Mua hai thước nhiều điều điều	1 50
phủ giá gương	20 00
Chi phí về lễ kỷ niệm ngũ châu niên 24 Mars 1931	20 00
Trợ cấp cho gardien mỗi tháng 2\$ từ Janvier 1930 đến Mars 1931	30 00
TỔNG CỘNG	31 50

Cộng số xuất là ba trăm mười lăm đồng ba giá

Tính toán cả hai bên thân, xuất rồi, trừ ra còn lại: 339\$70

Kể cả số tiền còn dư trước: 104 00

Thưa bản tổng qui từ Déce-bre 1929 về trước: 433\$70

Ngày nay còn dư lại trong quỹ chắc là bốn trăm sáu mươi ba đồng bạc và bảy cái.

Phan-châu Trinh gia quyến bất thờ

CÁN DÙNG MÉCANICIEN

Sở «Plantation STI» ở Pleiku (An nam) cần dùng người mecanicien cho r-ành chạy máy hơi Gazogène và cho biết chữa, d-ối Magnétes xe hơi.

Plantation STI Pleiku

Hiệu nâu dầu, ch-è nước hoa dầu thơm

VIÊN-ĐÈ ĐÔNG-HỚI

Giấy thép: VIENDE DONGHOI

Dầu Khuynh-Diệp

Nước Sông - Hương

Dầu Ba - C-ô

Nhụy Trâm-Huê

Mười-Thương

Bòn-Mùa

99%

Độ này, li-êi trôi không được thuận, các ông, bà, già, trong một trăm người, có hết chín mươi chín người bị bệnh tế m-ỏi, đau lưng nhức xương v. v.

Muốn khỏi dứt chứng ấy, chỉ có uống thuốc **BỒ HUYẾT-KHU-PHONG** hiệu **Tham-thiên-Dương**.

Trước bữa cơm mười lăm phút uống một chén nhỏ

Thú-y Nguyễn-trọng-Tr-ợ soạn

Phép nuôi lợn 0\$17

Phép nuôi gà 0\$18

Phép nuôi th-ò 0\$18

Nhà thợ nghiệp nên xem ba quyển sách ấy.

thành phố Hcm nay mở cuộc tuyển cử...
Paris 18 Avril - Trong ba tháng đầu năm 1931...

Thương nãi với các nước ngoài
Paris 18 Avril - Trong ba tháng đầu năm 1931...

Biểu tình công nhân ở Westphalie
Berlin, 23 Avril - Ở miền Ham (Westphalie)...

Tây Ban Nha sau khi dân quốc thành lập
Cộng sản hoạt động ở Seville
Madrid, 17 Avril - (Hạt đẹp) Hôm thứ sáu...

Một cuộc biểu tình xã hội
Madrid, 19 Avril - Hôm chủ nhật có một cuộc biểu tình...

Viên Hồng y (cardinal) ở Seville trốn tránh
Madrid, 17 Avril - (Hạt đẹp) Vì thấy y tưởng dân chúng...

Một người đàn bà được cử làm một chức quan hệ
Madrid, 17 Avril - (Hạt đẹp) Dưới chính phủ dân quốc...

Chính phủ dân quốc đối với tôn giáo
Hà Nội đồng thành phố Giron yêu cầu chính phủ trục xuất...

Viên Hồng y (cardinal) ở Seville trốn tránh
Madrid, 17 Avril - (Hạt đẹp) Vì thấy y tưởng dân chúng...

Một người đàn bà được cử làm một chức quan hệ
Madrid, 17 Avril - (Hạt đẹp) Dưới chính phủ dân quốc...

Chính phủ dân quốc đối với tôn giáo
Hà Nội đồng thành phố Giron yêu cầu chính phủ trục xuất...

Viên Hồng y (cardinal) ở Seville trốn tránh
Madrid, 17 Avril - (Hạt đẹp) Vì thấy y tưởng dân chúng...

Một người đàn bà được cử làm một chức quan hệ
Madrid, 17 Avril - (Hạt đẹp) Dưới chính phủ dân quốc...

Chính phủ dân quốc đối với tôn giáo
Hà Nội đồng thành phố Giron yêu cầu chính phủ trục xuất...

Viên Hồng y (cardinal) ở Seville trốn tránh
Madrid, 17 Avril - (Hạt đẹp) Vì thấy y tưởng dân chúng...

Một người đàn bà được cử làm một chức quan hệ
Madrid, 17 Avril - (Hạt đẹp) Dưới chính phủ dân quốc...

Chính phủ dân quốc đối với tôn giáo
Hà Nội đồng thành phố Giron yêu cầu chính phủ trục xuất...

Viên Hồng y (cardinal) ở Seville trốn tránh
Madrid, 17 Avril - (Hạt đẹp) Vì thấy y tưởng dân chúng...

Một người đàn bà được cử làm một chức quan hệ
Madrid, 17 Avril - (Hạt đẹp) Dưới chính phủ dân quốc...

Chính phủ dân quốc đối với tôn giáo
Hà Nội đồng thành phố Giron yêu cầu chính phủ trục xuất...

Viên Hồng y (cardinal) ở Seville trốn tránh
Madrid, 17 Avril - (Hạt đẹp) Vì thấy y tưởng dân chúng...

Một người đàn bà được cử làm một chức quan hệ
Madrid, 17 Avril - (Hạt đẹp) Dưới chính phủ dân quốc...

Chính phủ dân quốc đối với tôn giáo
Hà Nội đồng thành phố Giron yêu cầu chính phủ trục xuất...

Viên Hồng y (cardinal) ở Seville trốn tránh
Madrid, 17 Avril - (Hạt đẹp) Vì thấy y tưởng dân chúng...

Một người đàn bà được cử làm một chức quan hệ
Madrid, 17 Avril - (Hạt đẹp) Dưới chính phủ dân quốc...

Chính phủ dân quốc đối với tôn giáo
Hà Nội đồng thành phố Giron yêu cầu chính phủ trục xuất...

Các nước đối với dân quốc
Tây ban nha
18 Avril - Có tin ở Gibraltar nói rằng...

Tin cựu thủ tướng Rerenguer
Madrid, 18 Avril - Các báo có đăng tin Rerenguer trốn...

Bồ Đào Nha
Tình hình chính trị Bồ Đào Nha
Lisbonne, 17 Avril (Hạt đẹp) - Chính phủ đã cho quân lính...

Hà Lan
Sửa lịch
La Haye, 18 Avril - Hội đồng quốc tế chuyên về việc sửa lịch...

Bỉ Lợi Thi
Việc bắt viên giáo sư Moulin ở Milan
Biểu tình ở Bruxelles
Bruxelles, 21 Avril - Một số đông học sinh làm biểu tình...

Biểu tình ở Bruxelles
Bruxelles, 21 Avril - Một số đông học sinh làm biểu tình...

Biểu tình ở Bruxelles
Bruxelles, 21 Avril - Một số đông học sinh làm biểu tình...

Biểu tình ở Bruxelles
Bruxelles, 21 Avril - Một số đông học sinh làm biểu tình...

Biểu tình ở Bruxelles
Bruxelles, 21 Avril - Một số đông học sinh làm biểu tình...

Biểu tình ở Bruxelles
Bruxelles, 21 Avril - Một số đông học sinh làm biểu tình...

Biểu tình ở Bruxelles
Bruxelles, 21 Avril - Một số đông học sinh làm biểu tình...

Biểu tình ở Bruxelles
Bruxelles, 21 Avril - Một số đông học sinh làm biểu tình...

Biểu tình ở Bruxelles
Bruxelles, 21 Avril - Một số đông học sinh làm biểu tình...

Biểu tình ở Bruxelles
Bruxelles, 21 Avril - Một số đông học sinh làm biểu tình...

Biểu tình ở Bruxelles
Bruxelles, 21 Avril - Một số đông học sinh làm biểu tình...

Biểu tình ở Bruxelles
Bruxelles, 21 Avril - Một số đông học sinh làm biểu tình...

Biểu tình ở Bruxelles
Bruxelles, 21 Avril - Một số đông học sinh làm biểu tình...

MỘNG-LƯƠNG THU-QUÁN DƯỢC-PHÒNG
(AINAH) NHATRANG
A/ - Chuyên bán các thứ sách quốc văn xuất bản tại Trung Nam...

Thuốc chữa bệnh xán
Người nước ta hay ăn thịt tại, lại có khi ăn thịt bò lẫn với thịt gà...

BINH-CAN
BỒ - HUYẾT
Chuyên trị vịnh về bất hòa, huyết hư gan ráo thường hay ngày ngấy sôi...

THUỐC BỒ PHÔI
HIỆU THÂN-TIÊN
Kiem trị các chứng đau phổi, rạo phổi, ho đồm, ho khan, ho ra huyết...

CARTES
POSTALES EN TOUS GENRES
Bromure: Couleur découpage fantaisie
Bleu Dentelle et Broderie

Mme RICHARD. RUE DE LA CITADELLE HUÉ
lâm đại-lý độc quyền nên bán
Giá rất rẻ
Không đâu bì kịp

HÀNG TƠ LỤA
Nhà máy dệt FLACHET LEVANNHAN & Co
ở Huỳnh-kim gần Bình-định

MỚI CHÉ RA
Các nghề mua giầy nên chú ý
Bản hiệu mới chế ra kiểu giầy này bằng vải trắng, đế bìa Crepe Anglaise...